

SLOVENSKÁ INŠPEKCIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA INŠPEKTORÁT ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA BANSKÁ BYSTRICA

Jegorovova 29B, 97401 Banská Bystrica

Číslo spisu

9513/46/2022-37134/2022

Banská Bystrica

24. 10. 2022

ROZHODNUTIE

č. 9513/46/2022-37134/2022

Popis konania / Účastníci konania

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov podľa § 7 ods. 1 písm. b) a § 9 písm. d) zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 150/2019 Z. z.“) účastníkovi konania:

Obec Pohorelá
Školská 349/6
976 69 Pohorelá
IČO: 00313696

Výrok

nariaďuje:

vykonať opatrenia na nápravu podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. v tomto rozsahu:

1) Prijat' účinné opatrenia na zamedzenie úniku alebo šírenia invázných nepôvodných druhov rastlín uvedených v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky a v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie na území obce a do jej okolia.

Termín: 30.06.2023

2) Upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na území obce Pohorelá na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. zverejnením informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a informačného letáka podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v obci obvyklým.

Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia

3) Vykonať vlastné zistenia výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín na území obce Pohorelá raz mesačne v období od apríla do septembra. Na základe týchto zistení následne upozorniť vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti vyplývajúce z § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z.

Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia

Odôvodnenie

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, odbor inšpekcie biologickej bezpečnosti (ďalej len „inšpekcia“) vykonala dňa 09. 08. 2022 štátny dozor v Obci Pohorelá, Školská 349/6, 976 69 Pohorelá, IČO: 00313696 (ďalej len „kontrolovaná osoba“ alebo „účastník konania“) zameraný na zisťovanie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z. z. a vykonávacích predpisov vydaných na jeho základe.

Vykonaným štátnym dozorom spojeným s terénnou obhliadkou parciel nachádzajúcich sa na území obce Pohorelá dňa 09.08.2022 inšpekcia zistila výskyt inváznych nepôvodných druhov rastlín pohánkovca japonského (*Fallopia japonica*) a zlatobyle kanadskej (*Solidago canadensis*), ktoré sú uvedené v prílohe č. 1 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z., ktorou sa vydáva zoznam inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky.

Invázny nepôvodný druh pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) je najznámejší druh rodu pohánkovec. Všetky druhy rodu pohánkovec sú statné trváce byliny s bohato rozkonárenými podzemkami, z ktorých vyrastajú jednotlivé byle. Tie sú zelenej farby s červenými škvrnami, článkované, duté, v hornej časti bývajú rozkonárené. Dorastajú až do výšky 3 metrov a vytvárajú takmer nepriestupné porasty. Všetky druhy kvitnú väčšinou v auguste až septembri. Tvoria metliny zložené zo zväzkov rôzne dlhých paklasov zelenobielych až žltobielych kvetov. Plodom je trojhranná nažka, ale zvyčajne v našich podmienkach nevytvára plody.

Pohánkovec japonský tvorí rozsiahle porasty pozdĺž vodných tokov, ciest, na synantropných stanovištiach, v intravilánoch miest a obcí. Jeho porasty významne poškodzujú brehové spoločenstvá zhoršovaním svetelných podmienok, zmenami v pôdnych podmienkach a vylučovaním chemických látok potláčajúcich rast iných druhov. Mohutný rast podzemkov a výhonkov môže narušiť základy budov, múry, chodníky, odvodňovacie systémy a prispieť k zvýšeniu rizika záplav (obmedzený prietok, poškodenie protipovodňových zábran). Často vytvára rozsiahle husté porasty, pod ktorými už nedokážu existovať žiadne iné druhy rastlín. Dokáže prerásť aj asfalt a betón. Šíri sa predovšetkým vegetatívne – podzemkami, ktoré v niekoľkých vrstvách pod sebou prerastajú pôdu, rozkonárujú sa a vyrastajú z nich nové byle.

Zlatobyl' kanadská (*Solidago canadensis*) je trváca rastlina dorastajúca do výšky 50 až 150 cm. Byle sú drsno chlpaté, husto olistené. Listy vyrastajú z byle striedavo, sú kopijovité, dlho končisté, ostro pílkovité, smerom ku vrcholu stonky zmenšujúce sa. Súkvetie je chocholíkatá metlina, tvorená úbormi drobných žltých kvetov. Okrajové jazykovité samčie kvety sú len trocha dlhšie ako vnútorné samičie kvety terča. Kvitne v auguste až októbri. Plodom sú nažky s jemným páperím na okraji. Je to silný peľový alergén.

Zlatobyl' kanadská pochádza zo Severnej Ameriky a do Európy bola dovezená ako medonosná a okrasná rastlina. Rastie na opustených miestach s narušenou vegetáciou, ktoré v súčasnosti nie sú využívané, napr. rumoviská, zarastajúce pasienky, okolia polí. Tiež sa môže nachádzať v okolí vodných tokov, ciest, železníc, na nelegálnych skládkach, ale aj v redších lesoch na juhu Slovenska, kde vytvára podrast. Vyskytuje sa viac-menej na celom území Slovenska.

Nepôvodné druhy rastlín alebo živočíchov sú také druhy, ktoré na území Slovenska nemajú pôvodný areál rozšírenia, boli na naše územie dovezené alebo sa rozšírili z iných krajín a majú potenciál sa rýchlo šíriť a negatívne ovplyvňovať populácie našich pôvodných druhov a pôvodné biotopy. Viaceré z týchto druhov v súčasnosti tvoria rozsiahle porasty, najčastejšie popri vodných tokoch, cestách, železničiach a na opustených priestranstvách. V prípade ich masového rozšírenia významne menia charakter biotopov a ohrozujú pôvodné druhy rastlín. Ich odstraňovanie je veľmi problematické, vyžaduje si systematické niekoľkoročné zásahy, často s nevyhnutným využitím herbicídnych prípravkov, aby sa dosiahli požadované výsledky.

Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. je vlastník, správca alebo užívateľ pozemku povinný za podmienok a spôsobom ustanoveným vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z. ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania inváznych nepôvodných druhov (ďalej len „vyhláška č. 450/2019 Z. z.“) odstraňovať zo svojho pozemku invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky alebo v zozname inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu. Ak je pozemok v užívaní inej osoby, ako je vlastník alebo správca pozemku, tieto povinnosti preberá užívateľ pozemku.

Pri výkone štátneho dozoru dňa 09.08.2022 zistila inšpekcia, že Obec Pohorelá si ako vlastník pozemku nespĺnila povinnosť podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. odstraňovať z pozemkov vo svojom vlastníctve invázny nepôvodný druh rastliny, ktorý je zaradený do zoznamu inváznych nepôvodných druhov rastlín vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky. Obec Pohorelá si nespĺnila povinnosť starať sa o pozemky vo svojom vlastníctve tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu tým, že na kontrolovanej parcele EKN č. 6519/4 nachádzajúcej sa v katastrálnom území obce Pohorelá neodstraňovala invázny nepôvodný druh rastliny pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*).

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. má obec povinnosť upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z.

Pri výkone štátneho dozoru dňa 09.08.2022 inšpekcia zistila, že Obec Pohorelá si ako obec pri výkone samosprávy nespĺnila povinnosť podľa § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. tým, že neupozornila vlastníkov parciel CKN č. 2507/1 a CKN č. 2536/1, ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území obce Pohorelá na výskyt invázneho nepôvodného druhu rastliny *Fallopia sp.* – rod pohánkovec. Ďalej neupozornila vlastníkov parcely CKN č. 1570, ktorá sa nachádza v katastrálnom území obce Pohorelá na výskyt invázneho nepôvodného druhu rastliny zlatobyle kanadskej (*Solidago canadensis*).

Obec upozorňuje vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 tohto zákona zverejnením informácie o miestach ich výskytu a informačného letáku podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. Obec môže upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. aj na základe vlastného zistenia.

Obec je povinná zverejniť informácie o miestach výskytu inváznych nepôvodných druhov a informačný leták podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky predkladá obci podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. informáciu o miestach výskytu inváznych nepôvodných druhov a informačný leták s informáciou o inváznom nepôvodnom druhu, jeho popise a zobrazení a tiež informáciu o spôsobe jeho odstraňovania na svojom webovom sídle <https://www.sopsr.sk/invazne-web/>.

Výsledkom štátneho dozoru je Protokol o vykonaní štátneho dozoru č. 46/033/22/ID-P zo dňa 15.08.2022 (č. konania 8399/46/2022-28271/2022) (ďalej len „protokol“), s ktorým bol účastník konania oboznámený dňa 18.08.2022 a mal sa možnosť sa k zisteniam štátneho dozoru uvedeným v protokole vyjadriť v lehote 10 dní od doručenia protokolu.

Účastník konania sa k zisteniam štátneho dozoru (č. konania 8399/46/2022-29436/2022) vyjadril nasledovne:

„Na základe Protokolu o vykonaní štátneho dozoru zasielame vyjadrenie obce. Na parcele KN-E 6519/4, ktorej vlastníkom je Obec Pohorelá, a na ktorej bol zistený výskyt invázneho nepôvodného druhu rastliny *Fallopia sp.* – rod pohánkovec bola táto rastlina odstránená vzhľadom na malý rozsah kosením. Ak to bude potrebné, zásah budeme opakovať, prípadne použijeme chemické prostriedky na odstránenie rastliny.

Ostatní vlastníci pozemkov, kde bol zaznamenaný výskyt inváznych druhov boli upozornení. Informácia bola zverejnená na internetovej stránke obce, ako aj v miestnych novinách.

<https://www.pohorela.sk/obec/udalosti-v-obci/aktuality/upozornenie-vlastnikov-spravcov-a-uzivatelov-pozemkov-na-miesta-vyskytu-invaznych-nepovodnych-druhov-rastlin-a-na-ich-povinnosti-1695sk.html>“.

Inšpekcia dňa 05.09.2022 skončila štátny dozor doručením písomného oznámenia o skončení štátneho dozoru (č. konania 8399/46/2022-29849/2022), ktoré bolo doručené dňa 06.09.2022.

Na základe vykonaného štátneho dozoru a zistených nedostatkov uvedených v Protokole o vykonaní štátneho dozoru č. 46/033/22/ID-P (č. konania 8399/46/2022-28271/2022) inšpekcia dňa 16.09.2022 oznámila Obci Pohorelá začatie

konania o nariadení opatrení na zabezpečenie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z. z. podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. (č. konania 9513/46/2022-31683/2022), ktoré bolo doručené dňa 16.09.2022.

Pred vydaním rozhodnutia mal účastník konania možnosť oboznámiť sa s podkladmi pre vydanie rozhodnutia nahliadnutím do príslušného administratívneho spisu. Nahliadnutie do príslušného administratívneho spisu bolo možné uskutočniť v lehote do 10 dní odo dňa doručenia oznámenia o začatí konania o uložení opatrení na nápravu. V tejto lehote mal účastník konania tiež možnosť písomne sa vyjadriť k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie, resp. mohol predložiť ďalšie dôkazové materiály, ktoré by mohli objasniť zistenie skutkovej podstaty veci. Inšpekcia súčasne účastníka konania upozornila, že ak v stanovenej lehote nepredloží vyjadrenie k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, ani ich nedoplní, bude pri rozhodovaní v predmetnej veci vychádzať zo známych podkladov, ktoré má inšpekcia k dispozícii.

Účastník konania sa v stanovenej lehote pred vydaním rozhodnutia nevyjadril.

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, odbor biologickej bezpečnosti si dovoľuje vyjadriť nasledovné stanovisko:

Inšpekcia si cení postup a opatrenia Obce Pohorelá pri výkone samosprávy v zmysle zákona č. 150/2019 Z. z., ktoré obec vykonala po upozornení na nedostatky týkajúce sa výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín na jej území. Orgán štátneho dozoru zohľadnil v rozhodnutí skutočnosť, že Obec Pohorelá upozornila vlastníkov pozemkov na miesta výskytu invázneho nepôvodného druhu, uverejnila informáciu na internetovej stránke obce, ako aj v miestnych novinách a tiež sa postarala o územie s výskytom invázneho nepôvodného druhu rastliny tak, že bola odstránená kosením. Starostlivosť o rozvoj územia obce a starostlivosť o potreby obyvateľov je jednou zo základných úloh obce pri výkone samosprávy. Výskyt invázneho nepôvodného druhu na území obce môže mať negatívny vplyv na biologickú rôznorodosť a môže viesť k zhoršeniu jej životného prostredia a zdravia obyvateľov. Odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín je potrebné vykonávať opakovane a dlhodobo. Dôležité je tiež upozorňovať vlastníkov, správcov alebo užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov prostredníctvom webovej stránky a úradnej tabule obce.

Orgán štátneho dozoru zohľadnil v predmetnom rozhodnutí vyššie uvedené skutočnosti a taktiež oceňuje súčinnosť účastníka konania počas výkonu štátneho dozoru, snahu účastníka konania o vykonanie nápravy zistených nedostatkov po upozornení inšpekciou pri výkone štátneho dozoru, o vykonanie nápravy prijatím opatrení v nadväznosti na vykonanie štátneho dozoru a nariadil účastníkovi konania prijatie opatrení podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. na zabezpečenie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z. z.

Inšpekcia na základe vykonaného konania rozhodla tak, ako sa uvádza vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať na Slovenskú inšpekciu životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia účastníkovi konania. Ak toto rozhodnutie po vyčerpaní prístupných riadnych opravných prostriedkov nadobudne právoplatnosť, jeho zákonnosť môže byť preskúmaná súdom.

JUDr. Denisa Masná
riaditeľka inšpektorátu

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky orgánom verejnej moci

IČO: 00156906 Sufix: 10003

Doručuje sa

Obecný úrad Pohorelá, Školská 349, 97669 Pohorelá, Slovenská republika

Na vedomie

Po nadobudnutí právoplatnosti:

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Tajovského 14440/28B, 974 01 Banská Bystrica